

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3146/2023
11.03.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелене Ивановић, председника већа, Жељка Шкорића и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., ..., чији је пуномоћник Владимир Дамљановић, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Богосав Јанковић“ ..., чији су пуномоћници Слободан Витић, адвокат из ... и др Љубиша Павловић, адвокат из ..., ради утврђења и враћања на рад, одлучујући о ревизијама тужене изјављеним против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3023/22 од 01.03.2023. године, у седници већа одржаној 11.03.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3023/22 од 01.03.2023. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3023/22 од 01.03.2023. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Основног суда у Ужицу П1 551/21 од 16.03.2022. године. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и утврђено да је тужиоцу радни однос на одређено време прерастао у радни однос на неодређено време, па је обавезана тужена да тужиоца врати на рад и распореди га на радно место у складу са стручном спремом и радним способностима, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде, док је као неоснован одбијен тужбени захтев тужиоца у делу да му је радни однос на одређено време прерастао у радни однос на неодређено време дана 17.06.2003. године. Ставом трећим изреке, одбачена је тужба тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужена да са њим закључи уговор о раду на одређено време на радном месту наставника математике. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 175.500,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужена је благовремено изјавила ревизије преко пуномоћника, из свих законом прописаних разлога.

Тужилац је, преко пуномоћника, поднео одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 3) Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23-други закона) – у даљем тексту: ЗПП, Врховни суд је нашао да су ревизије тужене основане.

Према чињеничном стању утврђеном на одржаној расправи пред другостепеним судом, у смислу члана 383. став 4. ЗПП, тужилац је засновао радни однос код тужене по основу уговора о раду на одређено време дана 22.01.1996. године, а затим је наставио да са туженом закључује уговоре о раду на одређено време до 2016. године, тако да је непрекидно радио на радном месту наставника до 02.12.2016. године, када му је решењем тужене број 921/1 од 02.12.2016. године отказан уговор о раду број 921 од 31.10.2016. године, закључно са 02.12.2016. године. Наведено решење о отказу уговора о раду тужилац је уредно примио и није тражио заштиту евентуално повређеног права тим решењем подношењем тужбе пред надлежним судом.

Другостепени суд је, полазећи од тога да је у периоду од 14.03.2002. године до 31.08.2005. године тужилац са туженом закључио више уговора о раду на одређено време супротно члану 23. ст 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 70/01... 73/01), којим је било прописано да радни однос на одређено време може да се заснује за обављање одређених послова који непрекидно или са прекидима трају најдуже три године, нашао да је у конкретном случају испуњен услов из става 4. члана 23. истог закона, да радни однос заснован на одређено време постаје радни однос на неодређено време ако запослени настави да ради најмање пет радних дана по истеку рока за који је радни однос заснован, јер је тужилац наставио да ради код тужене по закљученом уговору о раду на одређено време до 31.08.2005. године и надаље, па је његов радни однос на одређено време постао радни однос на неодређено време 22.03.2005. године. При томе је имао у виду и да Закон о основама система образовања и васпитања који је ступио на снагу 25.06.2003. године, није садржавао одредбу да радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време. Другостепени суд је, даље, оценио да је без утицаја то што тужилац тужбом није тражио поништај решења о престанку радног односа од 02.12.2016. године, због декларативне природе тог решења којим се само констатује престанак радног односа истеком рока на који је уговор закључен. Као неоснован је оценио и приговор неблаговремености поднете тужбе, јер тужена, на којој је био терет доказивања чињенице када је тужиоцу уручила решење од 02.12.2016. године, тај доказ није доставила. Одбацио је тужбу тужиоца у делу захтева да се обавезе тужена да са тужиоцем закључи уговор о раду на одређено време на пословима наставника ..., уз оцену да закључивање уговора претпоставља сагласност воља странака које га закључују и да распоређивање на одређене послове спада у надлежност послодавца.

Према становишту Врховног суда, погрешно другостепени суд у побијаној пресуди налази да је у конкретном случају без утицаја то што тужилац тужбом није тражио поништај решења о престанку радног односа од 02.12.2016. године.

Имајући у виду да је тужена донела решење број 921/1 од 02.12.2016. године, којим је тужиоцу отказан уговор о раду број 921 од 31.10.2016. године на одређено време, закључно са 02.12.2016. године, као задњим даном рада, услед престанка разлога због којег је заснован радни однос, то тужиоцу од дана достављања тог решења, почиње да тече рок у коме може тражити заштиту повређеног права

подношењем тужбе, како за његов поништај, тако и за утврђење да му је радни однос на одређено време постао радни однос на неодређено време. Ово стога што подношењем тужбе са захтевом за поништај решења о престанку радног односа, услед истека рока из последњег уговора о раду на одређено време, тужилац доказује правни интерес за подношење тужбе за утврђење да је радни однос на одређено време постао радни однос на неодређено време. Дакле, у конкретном случају, непокретање поступка за заштиту права код надлежног суда тужбом за поништај решења о престанку радног односа дел. бр. 921/1 од 02.12.2016. године, води неоснованости захтева по тужби тужиоца у овом предметном спору, којом тражи да се утврди да је код тужене засновао радни однос на неодређено време од 17.06.2003. године. Наиме, од достављања решења о престанку радног односа, услед истека рока из последњег уговора о раду на одређено време, почиње да тече преклузивни рок у коме се може тражити заштита повређеног права подношењем тужбе надлежном суду. Међутим, уколико тужилац, као што је то у конкретној ситуацији случај, није оспоравао решење о престанку радног односа, услед истека рока из последњег уговора о раду на одређено време, онда му је радни однос престао на основу правноснажног решења, па не може са успехом тражити утврђење да је у радном односу на неодређено време и враћање на рад. Овакво становиште изражено је и у решењу Врховног касационог суда Рев2 506/2013 од 27.06.2013. године, које је Уставни суд оценио као уставноправно прихватљиво у својој Одлуци Уж- 8794/2013 од 17.03.2016. године.

Поред наведеног, побијана пресуда је захваћена и битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, због тога што је суд обавезао тужену да тужиоца распореди на радно место у складу са стручном спремом и радним способностима, а што не спада у судску надлежност у смислу члана 16. ЗПП, већ у област аутономног одлучивања послодавца, а врши се уговором о раду, односно његовим анексом.

Другостепени суд ће у поновном поступку, водећи рачуна о правном становишту Врховног суда исказаном у овом решењу, правилном применом материјалног права донети на закону засновану одлуку о жалби тужене.

На основу свега наведеног, Врховни суд је, применом члана 416. став 2. ЗПП, одлучио као у изреци.

У поновљеном поступку код одлучивања о жалби тужене, другостепени суд ће одлучити о трошковима целог поступка, са којих разлога је укинута другостепена пресуда и у делу одлуке о трошковима парничног поступка, применом одредбе члана 165. став 3. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Јелена Ивановић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић